

Mnenjski dokument o neformalnem izobraževanju

Komisija za mladinske politike
Mladinski svet Slovenije

Pojmovnik izrazov

Sprva so predstavljeni izrazi, ki so uporabljeni v tem dokumentu. Izrazi so posplošeni do te mere, da se lahko jasno razbereta mnenje in namera, ki sta bila izražena na delovnem vikendu Komisije za mladinske politike o neformalnem izobraževanju.

FORMALNO IZOBRAŽEVANJE

Formalno izobraževanje v Sloveniji je strukturiran proces učenja, ki poteka v okviru institucionalnega sistema izobraževanja in usposabljanja. Sledi predpisanemu kurikulumu, ki ga določa država, in vodi do pridobitve uradno priznanih izobraževalnih kvalifikacij. Sistem formalnega izobraževanja v Sloveniji vključuje:

1. **Predšolska vzgoja:** Namenjena otrokom od prvega leta do vstopa v osnovno šolo. Programi predšolske vzgoje so prostovoljni, vendar zelo priljubljeni, saj pripravljajo otroke na osnovno šolo.
2. **Osnovnošolsko izobraževanje:** Traja devet let in je obvezno za vse otroke v starosti od 6. do 15. leta starosti. Poudarek je na splošni izobrazbi, ki vključuje predmete, kot so slovenščina, matematika, naravoslovje, družboslovje, tuji jeziki, umetnost, šport itd.
3. **Srednješolsko izobraževanje:** Po osnovni šoli se učenci lahko odločijo za splošno, strokovno ali poklicno izobraževanje. Splošno izobraževanje (gimnazija) pripravi učence na nadaljnji študij na univerzi, medtem ko strokovne in poklicne šole ponujajo specifična znanja in veščine za neposredno zaposlitev ali nadaljnje usposabljanje.
4. **Višje strokovno izobraževanje:** Vključuje višje strokovne šole, ki ponujajo dvoletne programe, usmerjene v praktična znanja in veščine, potrebne na trgu dela.

5. **Visokošolsko izobraževanje:** Vključuje univerze, fakultete, akademije in visoke strokovne šole. Programi se delijo na dodiplomski (prva stopnja), magistrski (druga stopnja) in doktorski (tretja stopnja) študij.

KOMPETENCE (ANG. COMPETENCE)

Kompetence¹ predstavljajo izkazan sklop znanja, veščin, sposobnosti in tudi osebnostnih lastnosti, vrednot, motivacije, samopodobe, čustev, vzorcev razmišljanja ipd. Pomenijo, da ima posameznik znanje in razumevanje, zmožnosti in veščine za izvedbo, obenem pa je motiviran, da to tudi uresniči. Kompetence se kažejo v uspešno opravljenem delu glede na postavljene zahteve oziroma lahko celo omogočajo nadpovprečno delovanje. Opaziti jih je mogoče šele pri ravnanju posameznika v različnih delovnih in tudi življenjskih situacijah. Znanje, zmožnosti, veščine in osebnostne lastnosti so sestavni elementi kompetenc, vendar sami po sebi predstavljajo le potencial, da posameznik nekaj naredi, ni pa nujno, da bo to dejansko pokazal. Primer: kompetenca komuniciranje v tujem jeziku ne pomeni zgolj poznavanja velikega števila tujih besed in osnovnih slovničnih pravil. Oseba, ki opravi nadaljevalni tečaj angleščine, vendar si na poslovnem sestanku ne upa govoriti v tujem jeziku zaradi strahu pred morebitnimi napakami v izgovorjavi in ne želi izpostavljanja, še ni kompetenten govorec angleščine.

V tem dokumentu se besedo "kompetence" uporablja širše² in zaobjema tudi pojme kot so veščine in spretnosti³, ker jih različne stroke in strokovnjaki drugače pojmujejo. Za razumevanje teksta je dovolj le bolj splošna razlaga.

MEHKE VEŠČINE

Mehke veščine⁴, znane tudi kot interpersonalne ali osebnostne veščine, so netehnične sposobnosti, ki omogočajo posameznikom učinkovito interakcijo z drugimi in uspešno delovanje v različnih poklicih in vlogah.

Pomembni elementi mehkih veščin:

- Čustvena inteligenca: Sposobnost prepoznavanja, razumevanja in obvladovanja lastnih čustev ter razumevanja čustev drugih.
- Komunikacija: Jasno in učinkovito posredovanje informacij, poslušanje ter razumevanje sogovornikov.
- Sodelovanje: Učinkovito delo v skupini, usklajevanje z drugimi ter doseganje skupnih ciljev.
- Reševanje problemov: Identifikacija težav in iskanje ustreznih rešitev.
- Upravljanje časa: Organizacija in določanje prioritet za optimalno porabo časa.
- Kritično razmišljanje: Analiza in ocenjevanje informacij za sprejemanje premišljenih odločitev.

Te veščine so pomembne v sodobnem delovnem okolju, kjer so sposobnost dela z drugimi, prilagodljivost in sposobnost učinkovite komunikacije ključnega pomena za uspeh.

MLADINSKE ORGANIZACIJE

Mladinske organizacije so avtonomna, demokratična, prostovoljna in samostojna združenja mladih. Njihov namen je omogočiti mladim pridobivanje načrtovanih učnih izkušenj, oblikovanje in izražanje njihovih stališč ter izvajanje dejavnosti v skladu z njihovo interesno, kulturno, nazorsko ali politično usmeritvijo. Takšne organizacije omogočajo mladim, da se povezujejo, sodelujejo v družbenem življenju in razvijajo svoje veščine skozi različne programe in aktivnosti.

Glavne značilnosti mladinskih organizacij:

- Avtonomnost in demokratičnost: Organizacije so neodvisne in delujejo v skladu z demokratičnimi načeli.
- Prostovoljnost: Udeležba v teh organizacijah je prostovoljna, kar pomeni, da se mladi sami odločijo za sodelovanje.
- Izobraževalne izkušnje: Organizacije mladim omogočajo pridobivanje različnih veščin in znanj skozi neformalne oblike izobraževanja.

- Sodelovanje in participacija: Spodbujajo aktivno udeležbo mladih pri oblikovanju politik in odločanju tako v lokalnih skupnostih kot na državni ravni.
- Različne usmeritve: Delujejo na podlagi različnih interesov, kulturnih, nazorskih ali političnih usmeritev.

Pomen mladinskih organizacij:

Mladinske organizacije imajo pomembno vlogo pri socialni vključenosti mladih, njihovem osebnem razvoju in aktivnem državljanstvu. Sodelujejo pri oblikovanju mladinskih politik in zastopanju interesov mladih na lokalni, nacionalni ter mednarodni ravni. Spodbujajo prostovoljstvo, mednarodno sodelovanje in neformalno izobraževanje, kar prispeva k celostnemu razvoju mladih in krepitvi njihovih kompetenc.

MLADINSKO SEKTOR

Mladinski sektor⁵ v Sloveniji zaznamuje raznolikost oblik združevanja mladih v mladinske organizacije ter pestrost organizacij, ki so namenjene mladim, tako javnih kot zasebnih. Organizacije v mladinskem sektorju lahko vrednotimo na različne načine, vendar jih v osnovi glede na vlogo in pomen za razvoj mladinskega dela in mladinske politike razvrščamo v mladinske svete, (nacionalne) mladinske organizacije in organizacije za mlade. Preko pridobljenega statusa delovanja v javnem interesu je posamezni organizaciji omogočen dostop do posameznih instrumentov v mladinskem sektorju, tudi finančnih.

Področja mladinskega sektorja se nanašajo na⁶:

- avtonomijo mladih,
- neformalno učenje in usposabljanje ter krepitev kompetenc mladih,
- dostop mladih do trga dela in razvoj podjetnosti mladih,
- skrb za mlade z manj priložnostmi v družbi,
- prostovoljstvo, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje mladih,

- mobilnost mladih in mednarodno povezovanje,
- zdrav način življenja in preprečevanje različnih oblik zasvojenosti mladih,
- dostop mladih do kulturnih dobrin in spodbujanje ustvarjalnosti ter inovativnosti mladih in
- sodelovanje mladih pri upravljanju javnih zadev v družbi.

MLADINSKO DELO

Mladinsko delo⁶ je organizirana in ciljno usmerjena oblika delovanja mladih in za mlade, v okviru katere mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k svoji vključenosti v družbo, krepijo svoje kompetence ter prispevajo k razvoju skupnosti. Izvajanje različnih oblik mladinskega dela temelji na prostovoljnem sodelovanju mladih ne glede na njihove interesne, kulturne, nazorske ali politične usmeritve.

NEFORMALNO IZOBRAŽEVANJE

Neformalno izobraževanje⁷ je opredeljeno kot načrtovani in strukturirani programi ter procesi osebnega in družbenega izobraževanja, ki so zasnovani za izboljšanje različnih spretnosti zunaj formalnega izobraževalnega kurikula. To vključuje dejavnosti, ki potekajo tudi v mladinskih organizacijah in so hkrati njihov ključni element, športnih klubih, dramskih in drugih skupinah, kjer se mladi zbirajo za izvajanje projektov, iger, razprav, taborov ipd. Bistven poudarek je na aktivnosti in samoiniciativnosti udeležencev. Metode neformalnega izobraževanja so v primerjavi z metodami v formalnem izobraževanju bolj raznolike, odnosi med učitelji in učenci pa so interaktivni in nehierarhični. V primerjavi s formalnim izobraževanjem⁸ je neformalno izobraževanje bolj fleksibilno, saj se prilagaja potrebam udeležencev in družbe nasploh. Neformalno učenje se lahko odvija v okviru aktivnosti organizacij in skupin civilne

družbe ali na delovnem mestu.

Ključne značilnosti neformalnega izobraževanja vključujejo⁹:

- je prostovoljno,
- je dostopno vsem (v idealnem primeru),
- je organiziran proces z izobraževalnimi cilji,
- je participativno,
- je osredotočeno na učenca,
- spodbuja učenje življenjskih veščin in pripravo na aktivno državljanstvo,
- temelji na kombinaciji individualnega in skupinskega učenja s kolektivnim pristopom,
- je celostno in procesno usmerjeno,
- temelji na izkušnjah in akciji ter
- se prilagaja potrebam udeležencev.

PRILOŽNOSTNO UČENJE

Priložnostno učenje¹⁰ predstavljajo znanja in spretnosti, ki jih posameznik pridobi kot t. i. stranske učinke življenja in svojega delovanja. Priložnostno učenje se odvija znotraj družine, socialnih omrežij, v vsakdanjem življenju, preko medijev ipd. V veliki meri temelji na izkustvu (kot npr. učenje na napakah). Za razliko od formalnega in neformalnega učenja to učenje ni načrtovano (Programski dokument Mladinskega sveta Slovenije »IZOBRAŽEVANJE MLADIH⁸«).

Priložnostno učenje je učenje, ki se dogaja v različnih okoljih in situacijah, kjer učenje ni primarna dejavnost. To učenje se zgodi spontano, brez načrtovanja in strukturiranja, ter vključuje pridobivanje znanj, veščin in vrednot iz izkušenj in interakcij v vsakdanjem življenju. Primeri priložnostnega učenja vključujejo učenje jezika preko vsakodnevne komunikacije, razvijanje družbenih veščin preko družabnih aktivnosti ter pridobivanje kulturnih znanj z obiski muzejev in gledališč.

Za razliko od formalnega in neformalnega izobraževanja, ki sta načrtovana, je priložnostno učenje spontano, brez vnaprejšnje

priprave, in vključuje učne izkušnje, ki se pojavijo naravno, brez zavestnega prizadevanja za učenje.

TEMELJNE ZMOŽNOSTI (KLJUČNE KOMPETENCE)

Temeljne zmožnosti, imenovane tudi ključne kompetence, predstavljajo bistvene veščine in znanja, ki jih posamezniki potrebujejo za uspešno delovanje v sodobni družbi. Te zmožnosti so potrebne za osebni razvoj, aktivno državljanstvo, socialno vključenost in zaposljivost. **Temeljne zmožnosti vključujejo:**

- **Komuniciranje v maternem jeziku:** Sposobnost učinkovite in primerne uporabe jezika pri izražanju, poslušanju, branju in pisanju.
- **Komuniciranje v tujih jezikih:** Sposobnost izražanja in razumevanja v več tujih jezikih, kar vključuje jezikovne spretnosti ter kulturno ozaveščenost.
- **Matematična pismenost in osnovno znanje naravoslovja in tehnologije:** Zmožnost uporabe matematičnih pojmov in spretnosti pri reševanju problemov ter razumevanje naravnega sveta in tehnoloških sprememb.
- **Digitalna pismenost:** Spretnosti in znanja za samozavestno in kritično uporabo tehnologije, predvsem na področjih informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT).
- **Učenje učenja:** Zmožnost učinkovitega učenja in organiziranja lastnega učenja.
- **Socialne in državljanske kompetence:** Zmožnosti za učinkovito sodelovanje z drugimi, razumevanje družbenih pravil in odgovornost do skupnosti.
- **Podjetniške zmožnosti:** Sposobnost prepoznati priložnosti in razvijati projekte z ustvarjalnim in inovativnim razmišljanjem.
- **Kulturna zavest in izražanje:** Razumevanje in spoštovanje kulture ter umetniškega izražanja.

Te temeljne zmožnosti so opredeljene v okviru [Evropske uni-
je kot del priporočil o ključnih kompetencah za vseživljenjsko
učenje](#)¹¹.

ZNANJE

Znanje¹² se nanaša na zbirko informacij, dejstev, načel in teorij, ki jih posameznik pridobi skozi formalno, neformalno ali priložnostno učenje. Gre za nabor podatkov in konceptov, ki jih posameznik lahko uporablja pri reševanju problemov, sprejemanju odločitev in drugih intelektualnih izzivih. Znanje je tesno povezano z razumevanjem, saj ni dovolj zgolj poznavanje dejstev, ampak tudi zmožnost njihove uporabe v različnih situacijah.

Znanje lahko razdelimo na dve glavni vrsti:

- **Deklarativno znanje:** Poznavanje dejstev in informacij, kot so zgodovinska dejstva, matematični izračuni, znanje jezikovnih pravil ipd.
- **Proceduralno znanje:** Spretnost in zmožnost uporabe znanja v praksi, kot je sposobnost izvajanja postopkov, reševanje problemov, izvajanje raziskav ipd.

Znanje je ena izmed temeljnih sestavin kompetenc, vendar samo po sebi ni dovolj, da bi bilo učinkovito – mora biti dopolnjeno z ustreznimi veščinami in motivacijo za njegovo uporabo.

MLADINSKI SEKTOR IN NEFORMALNO IZOBRAŽEVANJE

Neformalno izobraževanje je eden od temeljev delovanja organizacij znotraj mladinskega sektorja v Sloveniji in širše. Kompetence, ki jih mladi pridobijo v okviru teh izobraževanj ne le pomagajo pri delovanju posameznika v sami organizaciji in kasneje na trgu dela, temveč k njemu prispevajo ključna znanja za konstruktivno delovanje v družbi. Poleg tega sta neformalno izobraževanje in vključevanje v mladinske organizacije pomemben dejavnik pri socializaciji mladih in širjenju ter prepletanju družbenih krogov.

Področje se v Sloveniji spopada z mnogo preprekami. Na eni strani imamo težavo s priznavanjem in prepoznavanjem kakovosti dejavnosti neformalnega izobraževanja. Večina neformalnih izobraževanj v mladinskem sektorju se ne priznava in posledično ni mogoče uradno dokazovanje kompetenc v izobraževalnih procesih in pri iskanju zaposlitve. Poleg tega, na drugi strani, ni sistematičnega pristopa za komplementarno sodelovanje neformalnega s formalnim sektorjem izobraževanja, ki bi pomagal pri izobraževanju o in implementiranju neformalnih pristopov izobraževanja izobraževalcem v formalnem izobraževanju. Pomagal bi premostiti ovire sodelovanja med mladinskimi organizacijami in šolami ter na drugi strani ustvarjal ogrodja za izobraževanje učiteljev za uporabo pristopov uporabljenih v neformalnem izobraževanju, ki bi jim lajšali delo ter obenem dvignili kakovost dela, ki ga opravljajo.

Tako kot pri mnogih vidikih mladinskega sektorja se tudi pri neformalnem izobraževanju pojavlja težava nedostopnosti neformalnih metod izobraževanja izven populacijskih centrov, ki so podrobneje naslovljeni tudi v mnenjskem dokumentu [Mladinskega sveta Slovenije o mobilnosti in decentralizaciji](#)¹³.

ZAKAJ STA SODELOVANJE FORMALNEGA IN NEFORMALNEGA SEKTORJA IZOBRAŽEVANJA TER ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI IN PREPOZNAV-NOSTI SLEDNJEGA TAKO POMEMBNA?

Pomembna politična prelomnica v izobraževanju učiteljev v Evropski uniji je Lizbonska deklaracija. Ker je za doseganje visoke gospodarske razvitosti in družbene kohezivnosti nujno oblikovati učečo se družbo, je v tem dokumentu posebna pozornost namenjena prav položaju in izobraževanju učiteljev (Green Paper on Teacher Education in Europe, 2000).

Formalno izobraževanje v Sloveniji daje široko poklicno in strokovno znanje, ki ga potrjujejo javnoveljavne listine in spričevala, ki jih je mogoče prenašati med različnimi podjetji v okviru istega strokovnega ali poklicnega področja. Splošno mnenje je, da formalna izobrazba povečuje karierne možnosti zaposlenih na zunanjem trgu dela. Delodajalci zato zaposlujejo ljudi z zahtevano stopnjo formalne izobrazbe in nato vlagajo v neformalno izobraževanje in učenje, ki dopolnjuje splošne spretnosti s specifičnimi spretnostmi in kompetencami, potrebnimi za delovno mesto ali podjetje (A. Ivančič, V. Mohorčič Špolar, J. Mirčeve, 2011).

Zagotavljanje kakovosti in prepoznavnosti neformalnega izobraževanja je ključnega pomena, saj omogoča prilagodljivost in hitro odzivanje na specifične potrebe trga dela. Kompetence, pridobljene na ta način, ne prispevajo le k izboljšanju kariernih možnosti posameznikov in povečanju produktivnosti ter inovativnosti v podjetjih, temveč tudi pomagajo soustvarjati družbo. Skozi neformalno izobraževanje se gojijo vrednote, kot so solidarnost, odgovornost, sodelovanje in aktivno državljanstvo, kar krepi družbeno kohezivnost in spodbuja posameznike k pozitivnim spremembam v skupnosti.

1. Raziskovanje učinkov kompetenc, pridobljenih skozi udejstvovanje v mladinskih organizacijah na družbo

OPIS PROBLEMATIKE

V sodobnem izobraževalnem prostoru neformalno izobraževanje igra ključno vlogo pri oblikovanju kompetenc mladih, ki so bistvene za njihovo osebno in poklicno življenje. Pomanjkanje primerljivih raziskav otežuje razumevanje družbenega vpliva, ki ga neformalno izobraževanje ima, in prispeva k zmanjšane priznavanju njegove vrednosti.

Razumevanje teh izzivov je temeljnega pomena za oblikovanje učinkovitih izobraževalnih politik in programov, za ustvarjanje avtonomnih (sposobni odločati in upravljati svoje življenje), solidarnih (dejavno skrbijo za druge), odgovornih (sposobni prevzemati posledice svojih odločitev) in angažiranih (poskušajo živeti v skladu s svojimi vrednotami in podpirajo ideale, ki se jim zdijo pomembni), kar je ključnega pomena tako za posameznikov kot za dolgoročni družbeni razvoj. Neformalno izobraževanje se pogosto izvaja v neformalnih okoljih, kar otežuje natančno pripisovanje izboljšav veščin izključno tem programom.

Ker neformalno izobraževanje poteka v raznolikih in pogosto neformalnih okoljih, je težko nedvoumno pripisati opazne izboljšave v spretnostih ali družbenih prispevkih, ki so rezultat izključno udeležbe v teh programih. Prav tako pomanjkanje meril in orodij za ocenjevanje kakovosti neformalnega izobraževanja otežuje zbiranje primerljivih podatkov in otežuje izmenjavo dobrih praks.

OPIS UKREPA

Predlagamo enotno in periodično financiranje raziskav, ki so med seboj primerljive, katerih namen bi bil zapolniti vse zgoraj naštetе vrzeli v znanju. Raziskave naj zajamejo preučevanje dolgoročnega razvoja kompetenc, ki jih mladi pridobijo skozi neformalno izobraževanje, in analizirajo vpliv teh kompetenc

na njihov uspeh na trgu dela. Ugotovitve in izmerjeni učinki naj bodo jasno opredeljeni in naj služijo oblikovanju jasnih meril in orodij za ocenjevanje kakovosti in učinkovitosti neformalnega izobraževanja. S tem se bo omogočila primerljivost podatkov in izmenjava dobrih praks. Predlaga se dolgoročno spremljanje razvoja teh kompetenc in njihovega vpliva na razvoj posameznika, družbe in trga dela.

S financiranjem in izvedbo raziskav bodo oblikovana jasna strokovna mnenja o vplivu vključevanja mladih v procese neformalnega izobraževanja in aktivnosti akterjev mladinskega sektorja. Rezultati bodo omogočili pridobitev merljivih podatkov o kratkoročnih in dolgoročnih učinkih, ki jih ima udejstvovanje mladih v neformalnem izobraževanju na posameznike in družbo. To bo omogočilo z dokazi podprto oblikovanje politik, ki bodo temeljile na zanesljivih podatkih in analizah, kar bo izboljšalo prepoznavanje in vrednotenje neformalnega izobraževanja v družbi.

2. Vzpostavitev sistema zbiranja izkušenj in znanj mladinskega sektorja

OPIS PROBLEMATIKE

Kljub obstoječim prizadevanjem za dokumentiranje in raziskovanje v mladinskem sektorju ostajajo izzivi, kot so težavnost iskanja specifičnih podatkov in povezovanje ugotovitev različnih študij v koherentne rešitve. Trenutni izzivi so:

- **Fragmentacija podatkov:** Raziskave in podatki so pogosto razpršeni po različnih platformah in organizacijah, kar otežuje celovito analizo.
- **Pomanjkanje standardizacije:** Različne metodologije in pomanjkanje standardiziranih formatov otežujejo primerjave in sintezo znanj.
- **Integracija ugotovitev:** Koherentno združevanje ugotovitev iz različnih virov je ključno za oblikovanje učinkovitih rešitev in predlogov, a pogosto zahteva dodatna orodja in strategije za analizo podatkov.

OPIS UKREPA

Predlagamo vzpostavitev digitalne platforme, ki bo služila kot centralizirana in digitalizirana zbirka dokumentov, povezanih z mladinskim sektorjem, kot so doktorske disertacije, raziskave in druga strokovna ter informativna besedila, ustvarjena v okviru različnih projektov. Platforma bi lahko omogočala funkcionalnost za povratne informacije udeležencev, kar bi pripomoglo k sprotne vrednotenju vsebin in hitremu prilagajanju potrebam uporabnikov. Vključitev umetne inteligence za analizo podatkov bi lahko povečala učinkovitost. Funkcionalnosti platforme bodo vključevale orodja za citiranje, napredno iskanje po strokovnih besedilih ter analiziranje aktivnosti, kar bo olajšalo razlago učinkov različnih praks. Tak sistem omogoča tudi primerjavo rezultatov različnih programov, kar vodi k boljšemu razumevanju učinkovitosti posameznih pristopov.

Vzpostavitev centralne zbirke znanj bo izboljšala dostop do relevantnih informacij v mladinskem sektorju, kar bo zmanjšalo redundantnost in povečalo učinkovitost iskanja potrebnih podatkov. Prav tako bo omogočila primerjavo rezultatov različnih programov in olajšala razumevanje, kateri pristopi so najučinkovitejši. Integrirani podatki lahko služijo kot osnova za razvoj učinkovitih politik, temelječih na dokazih in realnih izkušnjah, kar bo omogočilo boljše načrtovanje in izvajanje ukrepov v mladinskem sektorju.

Zbirka znanj in izkušenj v mladinskem sektorju bo neprecenljiv vir za izboljšanje dela z mladimi. Trenutna razdrobljenost in težavnost integracije podatkov kažeta na potrebo po bolj sistematiziranem pristopu pri zbiranju in obdelavi informacij. Premagovanje teh izzivov bo pripomoglo k bolj informiranim, učinkovitim in pravičnim mladinskim programom, ki bodo resnično naslavljali potrebe mladih.

3. Vzpostavitev znakov kakovosti za organizacije in programe

OPIS PROBLEMATIKE

Odsotnost preverjanja kakovosti prinaša izzive, ki lahko vplivajo na kredibilnost izobraževalnih programov in kakovost pridobljenega znanja. To odpira vrata za nekatere specifične težave. Vzpostavitev znaka kakovosti za organizacije, ki izvajajo neformalna izobraževanja, je ključnega pomena za zagotavljanje visokokakovostnih učnih izkušenj.

1. Pomanjkanje preverjanja kakovosti

Brez sistema za zagotavljanje kakovosti ni možnosti za preverjanje, ali programi izpolnjujejo določene standarde. To pomeni, da lahko organizacije, ne glede na svoje dejanske kompetence, trdijo, da ponujajo kakovostno izobraževanje brez dejanskega dokazila o tem.

2. Izkoriščanje pomanjkanja regulacije

Organizacije ali posamezniki brez ustrezne usposobljenosti lahko izkoristijo odsotnost predpisov in ponujajo neformalna izobraževanja. To lahko vodi do situacij, kjer so udeleženci izpostavljeni nekakovostnim ali celo škodljivim učnim metodam.

3. Nezadovoljstvo in izguba zaupanja

Slabe izkušnje z nekvalitetnimi programi lahko privedejo do nezadovoljstva udeležencev in izgube zaupanja v celoten sistem neformalnega izobraževanja. To ima lahko dolgoročne posledice za dožemanje in vrednotenje neformalnih izobraževalnih praks v družbi.

OPIS UKREPA

Vzpostavitev znakov kakovosti za organizacije, ki izvajajo kakovostna neformalna izobraževanja in vzpostavljajo dobro okolje za priložnostno učenje ter za kakovostne programe neformalnega izobraževanja in programe, ki spodbujajo aktivno državljanstvo.

Predlagamo razvoj celovitega sistema za pregledovanje, ocenjevanje in podeljevanje znakov kakovosti organizacijam, ki zagotavljajo kakovostna neformalna izobraževanja, ustvarjajo

spodbudna okolja za priložnostno učenje in razvijajo programe. Ta sistem bi vključeval jasno definirana merila kakovosti, ki bi jih uporabljali pri ocenjevanju programov in organizacij, ter zagotavljanje vidnosti in priznanj za tiste, ki ustrezajo ali presegajo te standarde. Sistem bi moral vključevati tudi redne preglede in posodobitve meril, da bi se zagotovila stalna kakovost programov.

Za vzpostavitev tega sistema bi se lahko zgledovali po že uveljavljenih praksah, kot je [vpliv in pomen standarda kakovosti za digitalne učne značke](#)¹⁴.

Oblikovati je treba jasna merila in orodja za ocenjevanje kakovosti neformalnega izobraževanja, kar bi omogočilo primerljivost podatkov in izmenjavo dobrih praks.

Mladinski svet Slovenije (MSS) z relevantnimi institucijami in s pridobivanjem zunanjih virov vzpostavi sistem znakov kakovosti, pri oblikovanju katerih sodelujejo organizacije članice. Znaki kakovosti bi morali predstavljati spodbudo za nadaljnji razvoj kakovosti, in ne smejo biti interpretirani kot minimalni standardi.

Vzpostavitev znakov kakovosti za neformalno izobraževanje bi pomagala zagotoviti, da organizacije izpolnjujejo določene standarde in da so udeleženci izobraževanj zaščiteni pred morebitnimi negativnimi izkušnjami. Takšni znaki bi ne samo povečali transparentnost in zanesljivost ponudbe, ampak bi tudi spodbudili organizacije k nenehnemu izboljševanju svojih programov in praks. Sistem bi omogočal tudi redno preverjanje in posodabljanje standardov, kar bi zagotovilo dolgoročno zaupanje v neformalno izobraževanje.

Brez jasnega okvira za zagotavljanje kakovosti ostaja neformalno izobraževanje področje, kjer so možnosti za zlorabe in razočaranja precejšnje.

4. Spodbujanje vzpostavitve sistema povezovanja organizacij na lokalni in nacionalni ravni s šolami

OPIS PROBLEMATIKE

Šole kot primarna vzgojno-izobraževalna institucija so primerne in učinkovite vstopne točke spodbujanja sodelovanja mladih v mladinskih organizacijah, vendar šole pogosto ne poznajo celotnega obsega mladinskega sektorja in nabora programov, izobraževanj ali delavnic itd., ki jih mladinske organizacije ponujajo. Zaradi tega se mladi ne odločajo za vključitev v te organizacije in s tem zamujajo priložnost za pridobivanje kompetenc ter povezovanje v lokalnih skupnostih. Poleg tega to vpliva tudi na organizacije same, ki zaradi upadanja zanimanja za njihove programe ter upadanja članstva težko pridobijo sredstva za izvajanje programov, ki jih je zaradi zmanjšanja povpraševanja treba skrajšati.

OPIS UKREPA

Ukrep bi udeležili s povezovanjem s šolami, ki bi ga spodbudile organizacije same. V okviru sistema bi organizacije mladinskega sektorja šolam in učencem predstavile možnosti za sodelovanje in vključevanje. Komuniciranje bi moralo biti tudi časovno usklajeno s potekom in načrtovanjem šolskega leta. Pomemben način predstavitve programov mladinskega sektorja so tudi informativni dnevi. Primarno bi to potekalo v sodelovanju lokalnih društev z občinami, z vključitvijo učinkovitih nacionalnih organizacij mladinskega sektorja. Pomembno je izpostaviti sodelovanje z nacionalnimi deležniki predvsem v primeru, kjer je pomanjkanje lokalnih deležnikov. Šole bi se tako lahko s programi, ki jih te organizacije izvajajo, približale spoznale ter se zanje tudi lažje odločale. Na lokalni ravni bi to krepilo sodelovanje in krepitev lokalne skupnosti.

Preko tega bi prišlo tudi do izmenjave dobrih praks, s strani različnih mladinskih organizacij, če bi šole oz. občine temu namenile dovolj časa in sredstev.

Primeri dobrih praks:

- [Ajdoščina - Dan mladih](#)¹⁵
- [Informativni dnevi za mlade organizirani s strani šol](#)¹⁶
- [Mladinska zveza Brez izgovora - sistem delovanja s šolami](#)¹⁷
- [Zbornik sodelovanja Mladinski sektor v šolah](#)¹⁸

Za vzpostavitev sistema sodelovanja med šolami in organizacijami mladinskega sektorja je potrebna zakonodajna podlaga, ki bi šole in institucije dodatno spodbudila k vključevanju raznolikih vsebin.

Učinki, ki bi jih ta ukrep prinesel, so večja vključenost mladih v (lokalne) mladinske organizacije ter številni pozitivni učinki na subjektivno blagostanje mladih. To bi v povezavi z večjim občutkom pripadnosti lokalni skupnosti, odgovornostjo do nje ter razvojem kompetenc lahko pripeljalo do rasti mladinskih organizacij na lokalni in nacionalni ravni. Mladi bi bili bolj motivirani za vračanje svoji skupnosti in bi pridobili samozavest tekom delovanja v mladinskem sektorju.

S krepitvijo lokalnih skupnosti mladinskih organizacij utrjujemo povezave in prepoznavnost mladinskega sektorja v vzgojno-izobraževalnih institucijah, kar prispeva k širjenju mladinskega sektorja in povečuje pogostost pozitivnih učinkov na mlade.

5. Ozaveščanje o možnosti opravljanja obveznih izbirnih vsebin in priznavanju teh v sklopu programov mladinskih organizacij s statusom v javnem interesu

OPIS PROBLEMATIKE

Obvezne izbirne vsebine (OIV) so sestavni del programa srednjih šol in vključujejo vsebine, ki jih je v predmetniku premalo ali pa sploh niso vključene. Delijo se na obvezni del, ki ga organizira šola, in izbirni del, ki ga lahko dijak opravi znotraj kataloga vsebin OIV, ki ga pripravi šola in poteka izven pouka, ali se organizirano udeležuje dejavnosti izven šole, [kjer se pojavi tudi možnost udejstvovanja v mladinskih organizacijah](#)¹⁹, ven-

dar opazamo, da mladi s slednjo včasih niso dobro seznanjeni, predvsem s strani šol, in se zato ne vključujejo v mladinsko delo ali pa ga kljub udejstvovanju ne koristijo za pridobivanje ur OIV. Nekatere šole so zadržane pri priznavanju ur OIV, ki jih mladi pridobijo z delovanjem v mladinskih organizacijah.

OPIS UKREPA

Predlagamo, da šole bolj sistematično ozaveščajo mlade o možnostih pridobivanja ur OIV izven šole. Tu igrajo ključno vlogo razredniki, ki bi to razložili na uvodnih razrednih urah na začetku šolskega leta. Prav tako predlagamo, da mladinske organizacije svoje člane seznani z možnostjo nabiranja ur OIV z aktivnim članstvom. Lokalne in nacionalne organizacije mladinskega sektorja bi morale šolam poslati svoj program dela ob začetku šolskega leta, kar bi šolam olajšalo priznavanje ur OIV na podlagi teh dejavnosti.

Ministrstvo za šolstvo naj šolam pošlje okrožnico, ki jasno določa upoštevanje ur OIV, opravljenih v mladinskih organizacijah.

Ukrep bi zagotovil priznavanje udejstvovanja v mladinskih organizacijah v okviru OIV. Tako bi tudi dosegli, da se večji delež mladih aktivno vključi v le-te, kjer pridobivajo pomembne kompetence, kot so timsko delo, vodenje, organizacijske sposobnosti, kritično mišljenje, reševanje problemov, prilagodljivost, komunikacijske veščine ter medkulturna kompetenca. Te kompetence so ključne, saj mladim omogočajo boljše vključevanje v delovno okolje, pripravo na različne življenjske izzive ter večjo odgovornost in prispevek k družbi. Kritično mišljenje in reševanje problemov sta bistvena za učinkovito spopadanje z izzivi, medtem ko so komunikacijske in medkulturne veščine pomembne v vedno bolj povezanem in globaliziranem svetu. To bi povečalo vključenost mladih v mladinsko delo in prispevalo k večji prepoznavnosti neformalnega izobraževanja v šolskem sistemu.

6. Zagotavljanje in vključitev strokovne podpore in strokovnih programov mladinskega sektorja v proces formalnega izobraževanja.

OPIS PROBLEMATIKE

Zaradi napačnih predstav in pomanjkanja poznavanja delovanja mladinskega sektorja, njegove vloge in pomena, ponudbe programov ter metod neformalnega izobraževanja, šole in učitelji kljub ustreznosti teh programov mladinski sektor pogosto označijo za neustreznega ali nekredibilnega.

Učitelji v izobraževalnem sistemu niso nujno opremljeni z ustreznim znanjem o določenih tematikah, na primer takih, ki naslavljajo fizično in psihično blagostanje učencev, spodbujajo njihovo aktivno in odgovorno delovanje v družbi ter temah iz drugih specifičnih področij, kjer so mladinske organizacije pogosto bolj usposobljene in kjer so primernejše metode neformalnega izobraževanja.

OPIS UKREPA

Mladinski sektor ponuja kakovostne programe, ki dopolnjujejo formalno izobraževanje in mladim omogočajo pridobivanje pomembnih znanj in spretnosti. Ker so te spretnosti za mlade ključnega pomena, spodbujamo vključevanje takšnih vsebin v proces formalnega izobraževanja s pomočjo strokovnih programov, delavnic ali drugih vsebin, ki temeljijo na strokovni literaturi in metodah neformalnega izobraževanja. Ti programi naj bodo ustrezno ovrednoteni s strani institucij, strokovnjakov ali ministrstev, pridobijo pa naj tudi ustrezne certifikate in znake kakovosti, ki so že omenjeni v tem dokumentu. Programi morajo biti ustrezno ocenjeni z raziskavami, ki podpirajo uporabljene metode. Izvajalci teh programov morajo biti ustrezno usposobljeni. Primer tako uspešno vodenih programov je [izvajanje delavnic in programov Mladinske zveze Brez izgovora](#)²⁰.

Za vključitev takih programov v formalno izobraževalni sistem je potrebno šole izobraziti o njih, o uporabljenih metodah neformalnega izobraževanja in o možnostih, ki jih ponujajo programi mladinskega sektorja. Organizatorji programov mladinskega sektorja naj šole redno obveščajo o programih in njihovem izvajanju.

Programi, izdelani in izvajani na prej omenjen način, bi prispevali k dodatnemu opolnomočenju in kredibilnosti mladinskega sektorja. Z izvajanjem takšnih programov bi mladinski sektor razbremenil šolski sistem, mladi pa bi pridobili ustrezna znanja in spretnosti na prijazen, interaktiven način, prilagojen njihovim potrebam.

Dodatno bi mladi skozi programe pridobivali ključne kompetence, kot so kritično mišljenje, komunikacijske spretnosti, sodelovanje v skupini, samoiniciativnost, reševanje problemov, digitalne ter medkulturne kompetence. Le-te so pomembne za njihov osebni razvoj, uspešno vključevanje na trg dela ter aktivno državljanstvo, hkrati pa omogočajo boljšo pripravo na prihodnje izzive v vedno bolj kompleksni družbi.

7. Status prostovoljca v srednjih šolah in fakultetah

OPIS PROBLEMATIKE

Pomanjkanje uradnega statusa prostovoljca v slovenskih srednjih šolah in fakultetah omejuje mlade, ki prostovoljno prispevajo k skupnosti in se hkrati soočajo z izzivi pri usklajevanju šolskih obveznosti ter prostovoljnega dela. Brez formalnega priznanja njihovega prostovoljnega dela se srečujejo z dodatnimi izzivi pri organizaciji časa in dostopu do priložnosti za izobraževanje in kariero. Pomen mladinskih prostovoljskih organizacij se kaže vsak dan, še posebej pa pride do izraza ob naravnih nesrečah, kot so bile poplave avgusta 2023. Civilna zaščita je za pomoč pri organizaciji dela prostovoljcev poklicala številne mladinske organizacije. Akcija mladih prostovoljcev je jasno izpostavila vpliv mladinskega dela in njegovih učinkov v lokalnih skupnostih in širšem okolju, saj so združevanje in koordinacija mladih prispevali k hitrejši in bolj učinkoviti pomoči prizadetim, hkrati pa krepili povezanost in solidarnost v družbi.

OPIS UKREPA

Predlagamo uvedbo "statusa prostovoljca" v slovenskih srednjih šolah in fakultetah, z jasno določenimi pogoji za pridobitev statusa, podobno kot je urejen status športnika ali kulturnika. Prostovoljcem bi bile zagotovljene enake pravice in ugodnosti, kot jih imajo tisti s statusom kulturnika ali športnika, kar bi omogočilo boljše usklajevanje prostovoljnega dela s šolskimi obveznostmi. Na Mladinskem svetu Slovenije smo izračunali, da povprečen taborniški vodnik (star 16–19 let) v prostovoljne aktivnosti vложи približno 700 ur na leto, kar pomeni približno 7 ur na teden ali skoraj en delovni teden na mesec. Tisti, ki prevzemajo vodstvene funkcije, pa prostovoljstvu namenijo še več časa in energije. Uvedba statusa prostovoljca bi omogočila boljše priznanje njihovega vložka ter študentom, ki so prostovoljci, olajšala usklajevanje prostovoljnih obveznosti s šolskimi. Pomembno je podpreti študente, ki se zaradi obveznosti na

fakulteti ne morejo udeleževati različnih vpoklicev (kot so Civilna zaščita, gasilske akcije in druge prostovoljne akcije), ki so v dobrobit družbe. Prav tako bi bilo treba določiti jasna merila za pridobitev statusa, ki temeljijo na vrednotah prostovoljstva, in ustrezno poimenovati ta status poleg že obstoječih statusov, kot sta status kulturnika in športnika.

Prostovoljske dejavnosti ne zagotavljajo le učne izkušnje in prispevajo k blaginji posameznika, temveč tudi omogočajo razvoj ključnih kompetenc, kot so vodenje, komunikacijske veščine, timsko delo, organizacijske sposobnosti, prilagodljivost in odgovornost. Prostovoljstvo mladih je še posebej pomembno zaradi njihovega prispevka k razvoju družbe, solidarnosti in demokracije. V primerih naravnih nesreč, kot so bile poplave avgusta 2023, je bila hitra mobilizacija mladih prostovoljcev ključna za hitro in učinkovito reševanje kriznih situacij, kar jasno dokazuje, kako mladinsko delo pripomore k hitrejši ter bolj učinkoviti pomoči prizadetim.

Uvedba statusa prostovoljca v šolah in fakultetah bi povečala prepoznavnost prostovoljnega dela, olajšala usklajevanje obveznosti in spodbudila večjo angažiranost mladih v prostovoljnih organizacijah, kar bi še dodatno okrepilo povezanost, solidarnost in njihov osebni ter profesionalni razvoj.

8. Poenotenje sistema za beleženje in promocijo kompetenc, pridobljenih z neformalnim izobraževanjem

OPIS PROBLEMATIKE

Prepoznavanje in beleženje kompetenc, pridobljenih z neformalnim izobraževanjem, je pomanjkljivo, zlasti v mladinskem sektorju in med delodajalci. Različni sistemi za beleženje teh kompetenc povzročajo zmedo in otežujejo njihovo priznavanje. Razpršenost informacij med različnimi sistemi ovira širšo uporabo in prepoznavanje pridobljenih znanj.

OPIS UKREPA

Ukrep bi naslovil izziv pomanjkanja prepoznavnosti in dostopnosti sistemov za beleženje kompetenc, pridobljenih z neformalnim izobraževanjem. Predlagamo razvoj in implementacijo platforme, ki bi služila kot enotna točka za zbiranje, validacijo in dokumentacijo vseh vrst neformalnih izobraževanj ter pridobljenih kompetenc. Ta platforma bi omogočala enostavno deljenje in priznavanje kompetenc, pridobljenih skozi neformalno izobraževanje, in bi bila integrirana z že obstoječimi sistemi, ki so učinkoviti v določenih segmentih. Platforma naj bo odprtokodna, kar bo omogočilo nenehne izboljšave in prilagoditve sistema.

Poleg tega bi platforma vključevala funkcionalnosti za standardizacijo opisov kompetenc in izobraževanj, kar bi povečalo prepoznavnost in primerljivost med delodajalci, izobraževalnimi ustanovami in organizacijami civilne družbe. Ključnega pomena bi bilo tudi partnerstvo s temi deležniki, da bi zagotovili široko uporabo in sprejetje platforme.

Poseben poudarek naj se da na promocijo kompetenc, tako s strani organizacij mladinskega sektorja kot širše, skozi obsežne izobraževalne in promocijske kampanje, ki bodo mlade in druge deležnike ozaveščale o pomenu in koristih beleženja ter priznavanja neformalno pridobljenih kompetenc.

Vzpostavitev enotnega sistema za beleženje kompetenc bi povečala prepoznavnost kompetenc, pridobljenih z neformalnim

izobraževanjem, tako med mladimi kot delodajalci. S tem bi olajšali prehod mladih na trg dela in izboljšali njihovo zaposljivost. Platforma bi omogočila jasnejšo dokumentacijo in validacijo kompetenc, kar bi povečalo njihovo vrednost na trgu dela. Standardizacija opisov kompetenc bi pripomogla k večji preglednosti in primerljivosti, kar bi olajšalo priznavanje teh kompetenc v različnih sektorjih.

Promocija kompetenc bi okrepila prepoznavnost neformalnega izobraževanja v širši javnosti, povečala uporabo sistema in prispevala k večji vključenosti mladih v neformalno izobraževanje. S tem bi mladi pridobili ključne kompetence, kot so kritično mišljenje, timsko delo, prilagodljivost in samoiniciativnost, ki so pomembne za njihov osebni in profesionalni razvoj.

9. Osnovanje kataloga neformalnih izobraževanj in s tem povezanih kompetenc

OPIS PROBLEMATIKE

V Republiki Sloveniji nimamo strukturiranega pregleda nad neformalnim izobraževanjem, ki bi omogočal jasen in sistematičen pregled razpoložljivih izobraževanj in kompetenc, ki jih posameznik pridobiva. Pomanjkanje tega pregleda lahko vodi v neizkoriščanje potenciala neformalnega izobraževanja za razvoj spretnosti in kompetenc tako na osebnem kot na zaposlitvenem področju.

OPIS UKREPA

Katalog neformalnega izobraževanja (v nadaljevanju katalog) bi moral biti celovit in pregleden vir informacij, ki bi posameznikom, delodajalcem ter izobraževalnim in javnim institucijam omogočal enostaven dostop do informacij o različnih neformalnih izobraževalnih programih in s tem povezanih kompetenc. Katalog naj vključuje tako notranja izobraževanja v mladinskem sektorju kot tudi zunanja, medsektorska izobraževanja, ki so relevantna za šole, javni sektor in druge organizacije.

Katalog bi moral vsebovati seznam neformalnih izobraževalnih programov, delavnic, tečajev, seminarjev in drugih dejavnosti, ki so na voljo na lokalni in nacionalni ravni. Za vsak program bi morali biti na voljo podrobni opisi, vključno z informacijami o

vsebinski, trajanju (vsebinskih urah) in ciljih. Vsak program bi moral biti povezan z naborom kompetenc, ki jih posameznik lahko pridobi po zaključenem izobraževanju. Dobro prakso predstavlja notranji katalog Zveze ŠKIS, ki je že uspešno vzpostavljen v okviru mladinskega sektorja. Ta pristop omogoča boljše razumevanje kompetenc in znanj, ki se pridobijo skozi določeno izobraževanje, tako posameznikom kot tudi delodajalcem.

Vključitev ocen ali povratnih informacij udeležencev bi pripomogla k ocenjevanju in izboljšanju kakovosti neformalnih izobraževanj. Katalog bi moral biti redno posodobljen in vzdrževan, da bi zagotavljal vedno aktualne in točne informacije. Z vzpostavitvijo takega strukturiranega kataloga bi posamezniki, delodajalci in izobraževalne ustanove lažje prepoznali možnosti za neformalno izobraževanje in razvijali kompetence v skladu s svojimi potrebami in cilji.

Vzpostavitev kataloga bi povečala prepoznavnost in vrednotenje kompetenc, pridobljenih z neformalnim izobraževanjem, tako med mladimi kot na trgu dela. Katalog bi omogočil različnim institucijam, da posegajo po znanjih, pridobljenih znotraj mladinskega sektorja, in na ta način zvišajo nivo svojih izobraževalnih programov po vzoru najboljših praks. Prav tako bi zagotovil preglednost nad želenimi kompetencami in pokazal, kje se jih lahko pridobi, bodisi preko izobraževanj znotraj mladinskega sektorja ali zunaj njega. S tem bi katalog prispeval k boljši usklajenosti med potrebami delodajalcev, izobraževalnimi ustanovami in ponudniki neformalnih izobraževanj.

10. Oblikovanje priročnika neformalnih metod poučevanja za pedagoške delavce

OPIS PROBLEMATIKE

V šolskem okolju prevladujejo formalne metode poučevanja, pri čemer se pogosto spregleda potencial neformalnih metod. Le redki pedagoški delavci so imeli priložnost izkusiti in pridobiti znanje o metodah neformalnega izobraževanja, še manj pa jih zna te učinkovito vnesti v poučevanje. Prav tako večina pedagoških delavcev nima dostopa do virov, kjer bi lahko pridobili več informacij o uporabi teh metod. Mladinske organizacije, ki sodelujejo z izobraževalnimi institucijami, zaznavajo potrebo po večjem vključevanju neformalnih pristopov, saj tovrstne metode spodbujajo aktivno participacijo učencev in povečujejo njihovo motivacijo za učenje. Zaradi pomanjkanja teh znanj pri pedagoških delavcih je ključno, da jim ponudimo gradiva, s katerimi bi lažje pridobili kompetence za uporabo neformalnih metod poučevanja.

OPIS UKREPA

Predlagamo izdajo priročnika o neformalnih metodah poučevanja, ki bi bil finančno podprt in pripravljen v sodelovanju z ministrstvom. Priročnik bi vseboval praktične metode in primere, kako vključevati neformalne pristope v formalno izobraževalno okolje, ob tem pa upošteval učne načrte in predmetne kataloge. Te metode bi omogočale večjo prilagodljivost ter dinamičnost v poučevanju, hkrati pa spodbujale aktivno udeležbo učencev in njihovo motivacijo za učenje. Gradivo bi nudilo pedagoškim delavcem konkretna orodja in smernice za učinkovito uporabo neformalnih metod v učilnicah, kar bi izboljšalo kakovost poučevanja in omogočilo bolj interaktiven pristop k učenju.

Pedagoški delavci bi pridobili dostop do novih znanj o uporabi neformalnih metod poučevanja, kar bi pozitivno vplivalo na njihovo profesionalno rast in razvijanje inovativnih pedagoških pristopov. Te metode bi omogočile bolj fleksibilno in motivacijsko

sko učenje v učilnicah. Posledično bi učenci postali bolj aktivni udeleženci v učnem procesu, kar bi pripomoglo k večji motivaciji za učenje in boljšemu pridobivanju ključnih kompetenc, kot so kritično mišljenje, sodelovanje in prilagodljivost. Uvajanje neformalnih metod bi prav tako prispevalo k boljši povezanosti med učitelji, učenci in mladinskimi organizacijami, ki ponujajo te metode, ter k širšemu sodelovanju med šolami in mladinskim sektorjem.

11. Sodelovanje mladinskih delavcev s pedagoškimi delavci za sovođenje krožkov za daljše časovno obdobje

OPIS PROBLEMATIKE

Nekateri pedagoški delavci nimajo dovolj znanja o specifičnih spretnostih in metodah neformalnega izobraževanja, kar otežuje predajanje želenega znanja znotraj krožkov. Zaradi pomanjkanja teh specifičnih znanj težje organizirajo in izvajajo krožke na način, ki bi učencem omogočil pridobitev uporabnih kompetenc. Poleg tega se od učiteljev zahteva vedno širši spekter kompetenc, saj se njihove naloge ne omejujejo več zgolj na klasično poučevanje, ampak vključujejo tudi različne dodatne naloge, kot so organizacija krožkov, svetovanje in integracija neformalnih učnih metod.

OPIS UKREPA

Predlagamo spodbujanje sodelovanja med lokalnimi mladinskimi organizacijami in izobraževalnimi ustanovami, ki ga bodo podprli relevantni deležniki. Nosilci določenih krožkov (gasilski, planinski, ribiški ipd.) na šolah bi se povezali z lokalnimi društvi in skupaj zasnovali načrt dela ter izvedli krožek v sovođenju. Na ta način bi zagotovili strokovno vodenje krožkov in bolj učinkovito predajanje znanja. Tovrstno sodelovanje se lahko izvaja tudi pri razrednih urah in urah, namenjenih državljski vzgoji, ipd.

Primeri dobre prakse vključujejo sodelovanje osnovnih šol z mladinskimi odseki planinskih društev. [Planinska društva pedagoškim delavcem nudijo izobraževanja](#)²¹, ki jih organizira nacionalna planinska organizacija Mladinska komisija pri Planinski zvezi Slovenije preko programa KATIS. Pedagoški delavci

skozi ta program pridobijo znanje za vodenje planinske šole (planinskega krožka) na svoji matični izobraževalni ustanovi. Program se nato izvaja v sovođenju z mladinskim odsekom, pri čemer pedagoški delavec s podporo lokalnega načelnika mladinskega odseka izvaja vnaprej predvidene teme, kot so planinski izleti, vodena predavanja in tekmovanja, kot sta MIG in SPOT.

Primer odlične prakse sodelovanja mladinskih organizacij z lokalnimi šolami in skupnostmi je [Društvo Lojtra](#)²².

S tem bi na eni strani olajšali komunikacijo mladinskih organizacij z mladimi, ki želijo sodelovati v krožkih, na drugi strani pa bi razbremenili pedagoške delavce, saj bi se krožki izvajali v sodelovanju. S povezovanjem neformalnega in formalnega izobraževanja bi učinkoviteje predajali znanje mladim, saj bi mladinski delavec in pedagog skupaj prispevala k bolj kakovostnemu vodenju krožka. Poleg tega bi pedagoški delavec lahko metode neformalnega izobraževanja vključil tudi v svoj redni pouk.

Pedagoški delavci bi skozi sovođenje pridobili nova znanja o uporabi neformalnih metod izobraževanja, kar bi izboljšalo njihovo zmožnost izvajanja kakovostnih programov, kot je državljanska vzgoja, kjer so tovrstne metode še posebej učinkovite in tudi pri drugih predmetih. Mladinske organizacije že imajo dobro pripravljena izobraževanja, ki jih stalno izpopolnjujejo, zato bi sodelovanje z njimi prineslo učinkovitejše delo pri krožkih. To bi pripomoglo k bolj strukturiranemu prenosu znanj na učence, izboljšalo motivacijo in kakovost krožkov ter povečalo sodelovanje med šolami in mladinskimi organizacijami.

12. Možnost izobraževanja za pedagoške delavce na šoli (dodatne ure za III. steber)

OPIS PROBLEMATIKE

Izobraževanja na področju neformalnega izobraževanja (NFI) pogosto niso ustrezno priznana za ure v okviru tretjega stebra, saj šole po lastni presoji ocenjujejo pomembnost in ustreznost teh vsebin. To vodi do neskladij med šolami pri priznavanju ur, kar vpliva na manjšo prepoznavnost in manjšo veljavo metod

NFI. Posledično je znanje učiteljev o teh metodah pogosto spregledano ali manj cenjeno v primerjavi z drugimi vsebinami. Problem se še dodatno povečuje, ker ni enotnega sistema priznavanja teh ur na nacionalni ravni.

OPIS UKREPA

Predlagamo uvedbo možnosti, da pedagoški kader skozi izobraževanja pridobijo dodatne ure za tretji steber v okviru izobraževanj o metodah NFI. Poleg tega bi se povezali z Zavodom za šolstvo (ZRSŠ), ki že redno izvaja izobraževanja za učitelje, predvsem avgustovska izobraževanja pred začetkom novega šolskega leta. Pomembno je, da te vsebine zagotovijo 100% priznavanje ur v okviru tretjega stebra na vseh šolah.

Sodelovanje s strokovnjaki iz mladinskega sektorja bi zagotovilo, da so vsebine aktualne in usklajene z najboljšimi praksami, ki jih mladinske organizacije že uporabljajo pri svojem delu. Z večjo vključenostjo izobraževanj o NFI na rednih šolskih in zavodskih dogodkih bi povečali verjetnost, da bodo ure za tretji steber priznane na vseh šolah. To bi povečalo veljavo teh vsebin in prispevalo k širši uporabi neformalnih metod v šolskem sistemu.

Pedagoški delavci bi pridobili osnove o metodah NFI, kar bi jim omogočilo večjo prilagodljivost in inovativnost pri poučevanju. To bi izboljšalo kakovost poučevanja, zlasti pri predmetih, kjer so potrebne bolj dinamične metode, kot je državljanska vzgoja ali krožki, kjer NFI prinaša pomembne učinke.

S povezavo z zavodom Republike Slovenije za šolstvo bi se povečala veljavnost teh vsebin, kar bi pripomoglo k enotnejšemu priznavanju in uporabi neformalnih metod na nacionalni ravni.

13. Opolnomočenje učiteljev, usposabljanje za uporabo metod neformalnega izobraževanja in možnost nadaljnjega mentorstva

OPIS PROBLEMATIKE

Nekateri učitelji še niso seznanjeni z metodami neformalnega izobraževanja (NFI), medtem ko tisti, ki te metode poznajo,

morda niso dovolj prepričani o njihovi uporabi ali nimajo priložnosti, da bi jih poglobljeno preučili. Poleg tega mnogi učitelji ne vedo, kje bi lahko pridobili dodatna znanja o teh metodah ali na koga bi se obrnili za mentorstvo in podporo pri vključevanju NFI v učne procese.

OPIS UKREPA

Mladinske organizacije bi organizirale poglobljen trening 'T4Teachers', ki bi trajal tri do štiri dni in vključeval več poglobljenih izobraževanj. Na teh izobraževanjih bi učitelji spoznali metode neformalnega izobraževanja in razumeli njihov pomen in cilje. Trening ne bi bil osredotočen na preproste 'tips and tricks', temveč na globlje razumevanje metod NFI, kar bi na dolgi rok prineslo pomembne izboljšave pri samem pouku. Učitelji bi se naučili, kako te metode ustrezno uporabiti v svojem učnem procesu.

Po izvedbi izobraževanja bi bili izvajalci na voljo kot mentorji učiteljem, ki so se izobraževanja udeležili. To bi pomenilo, da bi učitelji lahko pri vpeljavi metod neformalnega izobraževanja v prakso izkoristili npr. dve hospitaciji mentorja med poukom. Mentor bi opazoval uro pouka, spremljal uporabo metod neformalnega izobraževanja in učitelju podal povratno informacijo o njihovi uporabi. S tem bi preprečili neustrezno ali napačno uporabo metod neformalnega izobraževanja pri formalnem izobraževanju.

Učitelji, ki želijo poglobiti svoje znanje o metodah neformalnega izobraževanja, bi pridobili dostop do kakovostnih izobraževanj, ki bi jim omogočala učinkovito vključevanje teh metod v pouk. S povratno informacijo mentorjev bi učitelji izboljšali svojo prakso in zagotovili ustrezno uporabo metod neformalnega izobraževanja, kar bi dvignilo raven izobraževalnih procesov. Znanje, pridobljeno na izobraževanjih, bi se širilo tudi med sodelavci, kar bi pozitivno vplivalo na širšo uporabo neformalnih metod poučevanja v šolskem okolju.

VIRI IN POVEZAVE

- ¹ <https://esvetovanje.ess.gov.si/KajZnam/KajSoKompetence/>
- ² https://skupnost.sio.si/pluginfile.php/432419/mod_resource/content/0/Gradi-vo/Razvoj_in_opredelitve_pojma_kompetenca.pdf
- ³ <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/terminologisce/svetovanje/spretnosti>
- ⁴ <https://www.britannica.com/money/soft-skills>
- ⁵ <https://www.gov.si teme/mladinski-sektor/>
- ⁶ <https://www.mlad.si/informacije/osnovne-definicije/>
- ⁷ <https://www.coe.int/en/web/european-youth-foundation/non-formal-education>
- ⁸ https://mss.si/wp/wp-content/uploads/2019/02/izobrazevanje_web.pdf
- ⁹ <https://www.coe.int/en/web/european-youth-foundation/definitions>
- ¹⁰ <https://www.coe.int/en/web/lang-migrants/formal-non-formal-and-informal-learning>
- ¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32006H0962>
- ¹² <https://www.britannica.com/topic/knowledge>
- ¹³ https://mss.si/wp/wp-content/uploads/2024/09/Mnenjski-dokument_Decentralizacija-in-mobilnost_03.pdf
- ¹⁴ <https://tipovej.org/news-single-view/news/korak-naprej-pri-priznavanju-dela-z-mladimi-vpliv-in-pomen-standarda-kakovosti-za-odigitalne-ucne/>
- ¹⁵ <https://www.lokalne-ajdovscina.si/novice/2023062318310744/mladi-v-ajdovscini-so-se-predstavili-in-poklepotali-z-zupanom/>
- ¹⁶ <https://www.consulta.si/dejavnosti/nvo-gre-v-solo/>
- ¹⁷ <https://www.noexcuse.si/programi/strokovni-programi/>
- ¹⁸ <https://www.mlad.si/sveze-izdani-zbornik-mladinski-sektor-v-solah-dokazuje-da-gresta-formalno-in-neformalno-ucenje-z-roko-v-roki/>
- ¹⁹ <https://www.prva-gimnazija.si/dijaki/obvezne-izbirne-vsebine>
- ²⁰ <https://www.noexcuse.si/programi/strokovni-programi/>
- ²¹ <https://mk.pzs.si/vsebina.php?pid=105>
- ²² https://www.mlad.si/e-katalogi/Mladinski_sektor_v_solah/56/

